

DORTHE BIRKMOSE KIGGER I KRYSTALKUGLEN

Neuropædagogik er oppe i tiden, og pædagoger strømmer på efteruddannelse - men hvorfor hitter neuropædagogik? Vi har spurgt psykolog, Dorte Birkmose, der er en af landets førende eksperter i faglighed og etik i medarbejdernes møde med udviklingshæmmede.

- Neuropædagogik har eksisteret siden starten af 1990'erne, hvor det opstod som et græsrodsbegreb i praksis. Pædagogerne, der arbejdede med mennesker med udviklingshæmning, udviklingsforstyrrelser og erhvervede hjerneskader, kunne konstatere, at de pædagoger, som de havde lært på seminarierne, ikke slog til i arbejdet med mennesker med kognitive vanskeligheder. Det var ikke nok at vide en masse om udviklingspsykologi, da voksne med kognitive vanskeligheder ikke er som børn. Forskellige pædagoger konstaterede uafhængigt af hinanden, at de blev nødt til at arbejde på en anden måde end dét, de havde lært under uddannelsen, og det kaldte de neuropædagogik – og de kaldte sig selv for neuropædagoger.

- Neuropædagogikken slog for alvor igennem i løbet af 2000'erne, hvor langt de fleste artikler om neuropædagogik udkom. I 2013 udgav Peter Thybo bogen ”Neuropædagogik. Hjerne, liv og læring”, hvor han sammenfatter erfaringerne til en opdateret beskrivelse af neuropædagogik. Man kan sige, at neuropædagogikken har konsolideret sig i 2010'erne.

- Neuropædagogikken er en tankegang, hvor det tages alvorligt, at mennesker – af mange forskellige årsager – kan have kognitive vanskeligheder, som både er svære at forstå og afgørende at tage hensyn til i hverdagen. Det neuropædagogiske arbejde handler derfor om at fokusere på de kognitive ressourcer og vanskeligheder for at kunne hjælpe det enkelte menneske og for at få indrettet hverdagslivet, så der tages højde for vanskelighederne. Først når man har en viden om det enkelte menneskes unikke sammensætning af sansemæssige, perceptuelle, koncentrationsmæssige, indlærings- og hukommelsesmæssige, sproglige, følelsesmæssige, erkendelsesmæssige og eksekutive ressourcer og vanskeligheder, er det muligt at være en reel hjælp.

Det virker til, at neuropædagogikken bringer mange positive elementer. Ser du ikke nogle udfordringer ved anvendelsen af neuropædagogik?

- En af udfordringerne er – som ved al anden faglig tænkning, der skal implementeres i praksis – at de faglige ledere bør have nogle rammer for deres arbejde, hvor de kan være til stede i dagligdagen og lede personalegrupperne i retning af neuropædagogisk tænkning. En anden udfordring ved at få ny viden er, at arbejdsbetingelserne og økonomien skal tillade, at medarbejdere og faglige ledere kan få plads til at arbejde neuropædagogisk. Ellers ændrer udfordringen sig til at blive et problem. Hvis fagligheden ikke får plads i dagligdagen, kan ny viden desværre være med til at øge frustrationerne hos professionelle.

- Det er et problem ved neuropædagogik, at der ikke eksisterer en officiel definition. Det giver nogle stridspunkter om, hvad man kan kalde for neuropædagogisk arbejde. Der er fx uenighed om, hvorvidt man kan tale om udviklingsalder. Ligeledes er der uenighed om, hvorvidt der findes neuropædagogiske screeninger eller om man hellere skulle satse på observationer.

Burde neuropædagogik være en del af pædagoguddannelsen?

- Naturligvis. Som pædagog er man nødt til at have et grundigt kendskab til kognition – og især til de kognitive vanskeligheder. Man kommer til at lave alvorlige fejl i arbejdet med mennesker med udviklingshæmning, sindslidelse, udviklingsforstyrrelser, erhvervet hjerneskade og demens, hvis man ikke kender til fænomener som fx episodisk amnesi, vanskeligheder med delt opmærksomhed, konfabulering, perseveration, flydende afasi, lav arousal og eksekutive vanskeligheder. Hvis man ikke kender til kognitive vanskeligheder, risikerer man at fejltolke andres adfærd som personlighedstræk, adfærdsforstyrrelser, dårlig opdragelse osv.

Har du et bud på, hvad den næste store trend indenfor pædagogikken bliver?

- Den næste store trend er i fuld gang og har nok også allerede overhalet neuropædagogikken. Den trend er rehabilitering. Allerede i 2004 blev rehabiliteringsbegrebet defineret i en hvidbog, og nu er det politisk besluttet, at alle mennesker med funktionsnedsættelser skal rehabiliteres. Rehabilitering kan sagtens ses som et logisk næste skridt efter implementeringen af neuropædagogik. Neuropædagogikken og rehabiliteringen passer nemlig godt sammen, idet neuropædagogikken har fokus på det enkelte menneskes kognitive ressourcer og vanskeligheder, og idet formålet med rehabiliteringen er, at det enkelte menneske opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv.

- Lidt længere ude i fremtiden ser det ud til at blive det længe ventede indefra-perspektiv, der kommer til at fylde. Vi har i årtier talt om, at ”mennesket skal i centrum” og ”mennesket er ekspert i eget liv”, men det har knebet noget i praksis. De næste faglige trends bliver Feedback Informed Treatment og Trauma Informed Care, og så kommer der fokus på, hvordan den professionelle indsats opleves og reelt virker.

Tekst: Kasper Rasmussen
Foto: Camilla Reenberg